

СХІДНИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД

УХВАЛА

08 квітня 2026 року м. Харків Справа № 917/1923/25

Східний апеляційний господарський суд у складі колегії суддів:

головуючий суддя Лакіза В.В., суддя Білоусова Я.О., суддя Крестьянінов О.О.,

за участю секретаря судового засідання Довгань А.О.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні в приміщенні Східного апеляційного господарського суду в режимі відеоконференції заяву ОСОБА_1 (№ 3947 від 08.04.2026) про відвід суддів Крестьянінова Олексія Олександровича, Білоусової Ярослави Олексіївни від розгляду справи № 917/1923/25 за апеляційною скаргою ОСОБА_1 (вх. №81 П/2)

на рішення Господарського суду Полтавської області від 17.12.2025 у справі №917/1923/25, ухвалене у приміщенні Господарського суду Полтавської області суддею Кльоповим І.Г. (повне рішення складено 25.12.2025)

за позовом ОСОБА_2, м. Кременчук, Полтавська область,

до Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України", м. Кременчук, Полтавська область,

3-я особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача ОСОБА_1, м. Дніпро,

про визнання недійсним та скасування рішення,

ВСТАНОВИВ:

У жовтні 2025 року ОСОБА_2 звернувся до Господарського суду Полтавської області з позовною заявою до Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України", в якій просив визнати недійсним та скасувати рішення Ради Федерації Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України", які оформлені протоколом №5/25 від 07.10.2025.

Рішенням Господарського суду Полтавської області від 17.12.2025 у справі №917/1923/25 позов задоволено. Визнано недійсним та скасовано рішення Ради Федерації Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України", які оформлені протоколом №5/25 від 07.10.2025. Стягнуто з Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України" на користь ОСОБА_2 судовий збір у розмірі 2 422,40 грн.

Третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача - ОСОБА_1, з рішенням Господарського суду Полтавської області від 17.12.2025 не погодився та 13.01.2026 через підсистему "Електронний суд" звернувся до Східного апеляційного господарського суду з апеляційною скаргою, в якій просить скасувати рішення Господарського суду Полтавської області від 17.12.2025 у справі №917/1923/25 та прийняти нове рішення, яким у задоволенні позову ОСОБА_2 відмовити повністю. Одночасно апелянт просить покласти витрати зі сплати судового збору на позивача.

Згідно з витягом з протоколу автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 13.01.2026 для розгляду справи визначено колегію суддів у складі: головуючий суддя Лакіза В.В., суддя Білоусова Я.О., суддя Тарасова І.В.

Ухвалою Східного апеляційного господарського суду від 19.01.2026 відкрито апеляційне провадження за апеляційною скаргою ОСОБА_1 на рішення Господарського суду Полтавської області від 17.12.2025 у справі № 917/1923/25. Розгляд справи призначено на 19.02.2026. Витребувано у Господарського суду Полтавської області матеріали справи №917/1923/25. Встановлено учасникам справи строк для подання відзиву на апеляційну скаргу, заяв і клопотань по суті справи та з процесуальних питань - 15 днів з дня вручення даної ухвали.

26.01.2026 матеріали справи №917/1923/25 надійшли до Східного апеляційного господарського суду.

03.02.2026 від ОСОБА_2 надійшов відзив на апеляційну скаргу, в якому позивач просить відмовити у задоволенні апеляційної скарги ОСОБА_1 на рішення Господарського суду Полтавської області від 17.12.2025 у справі №917/1923/25; залишити без змін рішення Господарського суду Полтавської області від 17.12.2025 у справі №917/1923/25; судові витрати покласти на ОСОБА_1 .

В судовому засіданні 11.03.2026 оголошено перерву у судовому засіданні у справі №917/1923/25 до "08" квітня 2026 р. до 14:30 год.

31.03.2026 від ОСОБА_2 через підсистему "Електронний суд" надійшли додаткові пояснення у справі.

31.03.2026 від ОСОБА_1 через підсистему "Електронний суд" надійшли додаткові пояснення у справі.

03.04.2026 від ОСОБА_3 через підсистему "Електронний суд" надійшло клопотання, в якому просить поновити строк та долучити до матеріалів справи: копію Науково-правового висновку від 02.04.2026.

Згідно з витягом з протоколу повторного автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 06.04.2026 у зв'язку з відпусткою судді Тарасової І.В. для розгляду справи визначено колегію суддів у складі: головуючий суддя Лакіза В.В., суддя Білоусова Я.О., суддя Крестьянінов О.О.

07.04.2026 від ОСОБА_1 надійшла заява, в якій він просить відмовити позивачу у задоволенні клопотання про поновлення строку та долучення доказів у справі №917/1923/25.

08.04.2026 від ОСОБА_1 надійшла заява про відвід суддів Крестьянінова Олексія Олександровича та Білоусової Ярослави Олексіївни від розгляду справи № 917/1923/25.

Мотивуючи доводи поданої заяви ОСОБА_1 зазначає про неможливість суддів Білоусової Я.О. та Крестьянінова О.О. брати участь у розгляді даної справи, оскільки, на його думку, існують вагомні обставини, що викликають об'єктивні сумніви в їх неупередженості, а саме:

- представником позивача Мазура С.В. 03.04.2026 подано копію науково-правового висновку від 02.04.2026, що підготовлений доктором юридичних наук, професором, членом Науково-консультативної ради при Конституційному Суді України, в.о. завідувача кафедри конституційного права України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Берченком Г.В., за підписом проректора з наукової роботи та інноваційного розвитку Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Дмитром Лученко. Як зазначає заявник, за здійсненим ним пошуком з відкритих джерел стало відомо, що суддя Крестьянінов Олексій Олександрович та ОСОБА_4 мають довготривалі, професійні, дружні стосунки, які пов'язані багаторічною науковою та професійною діяльністю у сфері юриспруденції, спільні

публікації та роботу в межах Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Обидва є співавторами низки наукових праць, таких як науково-практичний посібник "Прояв неповаги до суду: проблематика застосування господарськими судами заходів адміністративної відповідальності" та іншого. Крім того заявнику стало відомо, що ОСОБА_5 уродженець міста Кременчук Полтавської області, де проживає й позивач у справі. Таким чином, на думку заявника, вказані обставини підтверджують те, що суддя Крестьянінов О.О. безспірно підтримує висновок односторонців та на підставі цього підтвердить позицію позивача у справі, а правова позиція скаржника не буде почута або взагалі буде проігнорована більшістю складу колегиї суддів;

- чоловік судді Білоусової Я.О. Білоусов Євген Миколайович є рідним братом голови Господарського суду Полтавської області Білоусова Сергія Миколайовича. За твердженням заявника, суддя Білоусова Я.О. через її родинні зв'язки з керівництвом суду першої інстанції може мати зацікавленість у залишенні незаконного рішення Господарського суду Полтавської області у даній справі в силі, а скарги без задоволення.

Дослідивши наведені у заяві про відвід аргументи, апеляційний суд приходять до висновку про відсутність підстав для її задоволення з огляду на таке.

Відповідно до пункту 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру.

Вимогами змісту статей 35, 36 Господарського процесуального кодексу України (далі ГПК України) визначено підстави для відводу, (самовідводу) судді.

Відповідно до ч. 1 ст. 35 ГПК України суддя не може розглядати справу і підлягає відводу (самовідводу), якщо:

- 1) він є членом сім'ї або близьким родичем (чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, брат, сестра, дід, баба, внук, внучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, член сім'ї або близький родич цих осіб) сторони або інших учасників судового процесу, або осіб, які надавали стороні або іншим учасникам справи правничу допомогу у цій справі, або іншого судді, який входить до складу суду, що розглядає чи розглядав справу;
- 2) він брав участь у справі як свідок, експерт, спеціаліст, перекладач, представник, адвокат, секретар судового засідання, або надавав стороні чи іншим учасникам справи правничу допомогу в цій чи іншій справі;
- 3) він прямо чи побічно заінтересований у результаті розгляду справи;
- 4) було порушено порядок визначення судді для розгляду справи;
- 5) є інші обставини, які викликають сумнів у неупередженості або об'єктивності судді.

Вичерпний перелік обставин, зазначених у пункті 5 частини 1 статті 35 ГПК України, чинним законодавством не визначено і тому вирішення питання про визнання певних обставин тими обставинами, про які йдеться в наведеній вище нормі цього Кодексу, належить саме до повноважень суду.

Приписами частин другої, третьої статті 38 ГПК України з підстав, зазначених у статтях 35, 36 і 37 цього Кодексу, зокрема, судді може бути заявлено відвід учасниками справи; відвід повинен бути вмотивованим.

Стандарт безсторонності ґрунтується насамперед на тому, що судді мають розглядати справи на основі фактів та згідно із законом, без жодних обмежень, неналежного впливу, спонукання, тиску,

погроз чи втручань, прямих чи непрямих, з будь-чийого боку або з будь-якої причини. Також неупередженість стосується способу мислення або ставлення суду до питань і сторін у конкретній справі. Тож слово "неупереджений" передбачає виключення (усунення) розумних та обґрунтованих сумнівів щодо упередженості судді - як реальної, так і суб'єктивної.

Варто зауважити, що жодна норма національного права не визначає змісту нормативної конструкції "неупередженість (безсторонність) судді", а тому під час з'ясування основних критеріїв неупередженості суд вважає за потрібне керуватися джерелами міжнародного права, зокрема принципами, сформульованими у практиці Європейського суду з прав людини (далі - ЄСПЛ).

Згідно із статтею 17 Закону України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини" суди застосовують при розгляді справ практику ЄСПЛ.

Стаття 6 Конвенція вимагає, аби кожен суд, до якого вона застосовується, був "безстороннім".

Зазвичай безсторонність визначається як відсутність упередження або наперед складеної думки і може оцінюватись у різний спосіб (рішення ЄСПЛ "Кіпріану проти Кіпру" (Kyprianou v. Cyprus) [ВП], заява N 73797/01, ECHR 2005-XIII, § 118; "Мікаллеф проти Мальти" (Micallef v. Malta) [ВП], § 93).

Європейський суд з прав людини у своїй практиці визначив критерії оцінки безсторонності та розрізняє:

i) суб'єктивний, тобто спробу встановити переконання або особистий інтерес певного судді у даній справі;

ii) об'єктивний, тобто встановити, чи суддя надав достатні гарантії, які виключали б будь-які правомірні сумніви з цього приводу ("Кіпріану проти Кіпру" (Kyprianou v. Cyprus) [ВП], заява N 73797/01, ECHR 2005-XIII, § 118; "Пірсак проти Бельгії" (Piersack v. Belgium), § 30; "Гривз проти Сполученого Королівства" (Grievs v. the United Kingdom) [ВП], § 69; "Моріс проти Франції" (Morice v. France) [ВП], § 73).

Згідно з практикою Європейського суду з прав людини при вирішенні того, чи є у справі обґрунтовані причини побоюватися, що певний суддя був небезсторонній, позиція заінтересованої особи є важливою, але не вирішальною. Вирішальним же є те, чи можна вважати такі побоювання об'єктивно обґрунтованими (рішення у справі "Ветштайн проти Швейцарії" ("Wettstein v. Switzerland"), п. 44; та рішення у справі "Ферантеллі та Сантанжело проти Італії" ("Ferrantelli and Santangelo v. Italy"), від 7 серпня 1996 року, п.58).

Європейський суд з прав людини розрізняє чи в конкретній справі існує яке-небудь переконання або особиста зацікавленість даного судді та вимоги чи суддя забезпечує достатню гарантію, щоб виключити підозру в цьому (рішення у справах "Piersac vs Belgium", "Grievs vs UK"). Крім того, згідно принципу, який є стабільним та викладеним в Рішенні ЄСПЛ у справі "Le Comte, Van Leuveni De Meuere vs Belgium", суд має бути неупередженим і безстороннім.

Головною метою відводу є гарантування безсторонності суду, зокрема, щоб запобігти упередженості судді (суддів) під час розгляду справи, а мета самовідводу - запобігання будь-яким сумнівам щодо безсторонності судді. Європейський суд з прав людини зазначає, що "у кожній окремій справі слід вирішувати, чи мають стосунки, що розглядаються, таку природу й такий ступінь, що свідчать про небезсторонність суду".

У рамках суб'єктивного критерію ЄСПЛ завжди вважав, що особиста неупередженість судді є презумпцією, доки не буде доведено протилежне (рішення ЄСПЛ у справі "Кіпріану проти Кіпру" (Kyprianou v. Cyprus) [ВП], заява N 73797/01, ECHR 2005-XIII, рішення ЄСПЛ § 119; "Хаушільдт проти Данії" (Hauschildt v. Denmark), § 47).

З приводу доводів заявника щодо, на його думку, упередженості суддів при розгляді даної справи судова колегія зазначає, що у Господарському процесуальному кодексі України не наведено вичерпного переліку обставин, які можуть викликати сумнів у неупередженості судді.

До таких обставин може бути віднесено перебування судді в особливих стосунках з особою, яка бере участь у справі. З огляду на оціночний характер цього поняття суд, розглядаючи заяву про відвід, повинен виходити з мотивів заяви про відвід і наявності доказів того, що такі стосунки можуть свідчити про упереджене ставлення судді щодо результату розгляду справи.

Слід наголосити, що істинність твердження про упередженість та/чи небезсторонність судді має бути доведена за вказаною обставиною саме заявником з огляду на приписи ч. 4 ст. 38 ГПК України, адже суб'єктивний критерій вимагає оцінки реальних та фактичних дій суддів під час розгляду конкретної справи і лише після встановлення фактів у поведінці суддів, які можна кваліфікувати як прояв упередженості, можливо поставити під сумнів їх безсторонність.

Щодо наведених заявником доводів про (на його думку) упередженість судді Крестьянінова О.О. у розгляді даної справи через припущення про наявність "тісних", "професійних", "довготривалих", "дружніх" відносин з ОСОБА_6 та професійну діяльність, пов'язану з Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого, суд звертає увагу, що наданий представником позивача науково-правовий висновок був підготовлений д.ю.н., в.о. завідувача кафедри конституційного права України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Берченком Г.В., а не проректором з наукової роботи та інноваційного розвитку Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Лученко Д.В. (яким лише було підписано супровідний лист до вказаного висновку).

Таким чином, останній особисто не формував правову позицію, викладену у зазначеному науково-правовому висновку, а самі по собі обставини підписання такого листа не свідчать про яку-небудь зацікавленість ОСОБА_7 чи, зокрема, судді Крестьянінова О.О. у розгляді даної справи.

За положеннями ст. 108, 109 ГПК України висновок експерта у галузі права не може містити оцінки доказів, вказівок про достовірність чи недостовірність того чи іншого доказу, про переваги одних доказів над іншими, про те, яке рішення має бути прийнято за результатами розгляду справи, висновок експерта у галузі права не є доказом, має допоміжний (консультативний) характер і не є обов'язковим для суду. Суд може посилатися в рішенні на висновок експерта у галузі права як на джерело відомостей, які в ньому містяться, та має зробити самостійні висновки щодо відповідних питань.

Відповідно, наданий позивачем науково-правовий висновок не може вплинути на висновки суду щодо суті спору у даній справі, які здійснюються судом на підставі оцінки доказів за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів.

Окрім того, будь-яка пов'язаність між проректором Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Лученком Д.В. та позивачем (окрім лише як через збіг місця народження одного та місця проживання іншого (м. Кременчук)) є необґрунтованим припущенням заявника, яке не доведене ним жодними належними та допустимими доказами.

Таким чином, наведені заявником обставини жодним чином не обґрунтовують його припущень та сумнівів в тому, що під час подальшого розгляду справи не буде забезпечено повну безсторонність та неупередженість суду, та, що "судді вже могли сформувавши внутрішнє переконання щодо спірних правовідносин, а прийняте рішення у справі не буде об'єктивним, законним та обґрунтованим".

Необхідно зауважити, що в Україні дуже багато випускників або співробітників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, як провідного в Україні ВНЗ у галузі права,

були обрані суддями або займають інші посади чи займаються діяльністю, пов'язаною з юридичною професією, власне, не виключено, як і представники обох сторін у даній справі.

Побоювання заявника через можливу наявність тісних професійних зв'язків між суддями та іншими особами, які, наприклад, були чи є випускниками або співробітниками відповідного профільного ВНЗ, об'єктивно не мають під собою підґрунтя для висловлення їм недовіри та не можуть слугувати підставою для відводу, оскільки такі відносини потенційно можуть мати місце серед дуже широкого професійного кола осіб - «членів великої сім'ї Alma Mater», і апіорі тоді унеможливають участь у розгляді справи переважної кількості суддів.

Відтак перелічені у заяві ОСОБА_1 доводи не узгоджуються із вищенаведеними нормами законодавства, не підтверджені належними доказами, ґрунтуються на припущеннях, які не містять об'єктивно обґрунтованих посилань на дійсні обставини, які б могли викликати сумнів у об'єктивності і неупередженості судді, та з якими процесуальне законодавство пов'язує наявність підстав для відводу суддів у розумінні приписів статті 35 ГПК України.

В якості підстави для відводу судді Білоусової Я.О. від розгляду даної справи заявник посилається на зазначені ним обставини родинних стосунків із головою Господарського суду Полтавської області Білоусовим С.М.

Водночас, як встановлено судовою колегією, суддя Білоусов С.М. не входив до складу місцевого господарського суду, яким було розгляну дану справу, а до заяви про відвід не було надано будь-яких належних та допустимих у розмінні статей 76, 77 Господарського процесуального кодексу України доказів, які б свідчили про наявність будь-якого впливу судді на результат розгляду даної справи.

Сумніви заявника в об'єктивності судді Білоусової Я.О. у розгляді даної справи з огляду на вказані ним обставини мають виключно суб'єктивний характер, оскільки жодного факту вчинення дій, які б свідчили про упередженість судді чи ставили б під сумнів її безсторонність, Грищев Ф.І. у заяві про відвід не навів.

В свою чергу, саме лише припущення не може бути покладено в основу будь-якого судового акта, в тому числі й прийнятого за результатами розгляду заяви про відвід судді, а відтак не є підставою для відводу суддів у розумінні ст. 35 ГПК України.

Крім того, зі змісту ч. 3 ст. 38 ГПК України вбачається, що відвід повинен бути вмотивованим і заявленим протягом десяти днів з дня отримання учасником справи ухвали про відкриття провадження у справі, але не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження. Після спливу вказаного строку заявляти відвід (самовідвід) дозволяється лише у виняткових випадках, коли про підставу відводу (самовідводу) заявнику не могло бути відомо до спливу вказаного строку, але не пізніше двох днів з дня, коли заявник дізнався про таку підставу.

Як вбачається з матеріалів справи, згідно з витягом з протоколу автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 13.01.2026 для розгляду справи № 917/1923/25 визначено колегію суддів, до складу якого входить суддя Білоусова Я.О. Відтак, колегія суддів апеляційної інстанції наголошує, що заявником пропущений процесуальний строк для подачі заяви від 08.04.2026 про відвід судді Білоусової Я.О. з визначених в ній підстав.

Інших обставин, які викликають сумнів у неупередженості або об'єктивності суддів, заявником не зазначено.

Враховуючи вищевикладене, за оцінкою суду апеляційної інстанції, заявником відводу не доведено упередженого ставлення суддів Білоусової Я.О. та Крестьянінова О.О. до справи в цілому або до заявника. Оскільки посилання заявника є безпідставними, недоведеними належними

доказами та не знайшли свого підтвердження під час їх розгляду, суд вважає подану заяву про відвід суддів від розгляду справи №917/1923/25 необґрунтованою.

Відповідно до ч. 3 ст. 39 ГПК України якщо заява про відвід судді надійшла до суду пізніше ніж за три робочі дні до наступного засідання, така заява не підлягає передачі на розгляд іншому судді, а питання про відвід судді вирішується судом, що розглядає справу.

Таким чином, оскільки про відвід заявлено безпосередньо в судовому засіданні, така заява не підлягає передачі на розгляд іншому судді, а питання про відвід колегії суддів вирішується судом, що розглядає справу.

З урахуванням вищевикладених обставин, суд дійшов висновку про відмову у задоволенні заяви про відвід суддів Східного апеляційного господарського суду Білоусової Ярослави Олексіївни, Крестьянінова Олексія Олександровича від розгляду справи №917/1923/25.

Керуючись ст.ст. 32, 35, 38, 39, 234 Господарського процесуального кодексу України, Східний апеляційний господарський суд

ПОСТАНОВИВ:

В задоволенні заяви ОСОБА_1 (№ 3947 від 08.04.2026) про відвід суддів Крестьянінова Олексія Олександровича та Білоусової Ярослави Олексіївни від розгляду справи №917/1923/25 відмовити.

Ухвала суду набирає законної сили з моменту її підписання суддями та не підлягає оскарженню.

Головуючий суддя В.В. Лакіза

Суддя Я.О. Білоусова

Суддя О.О. Крестьянінов